

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

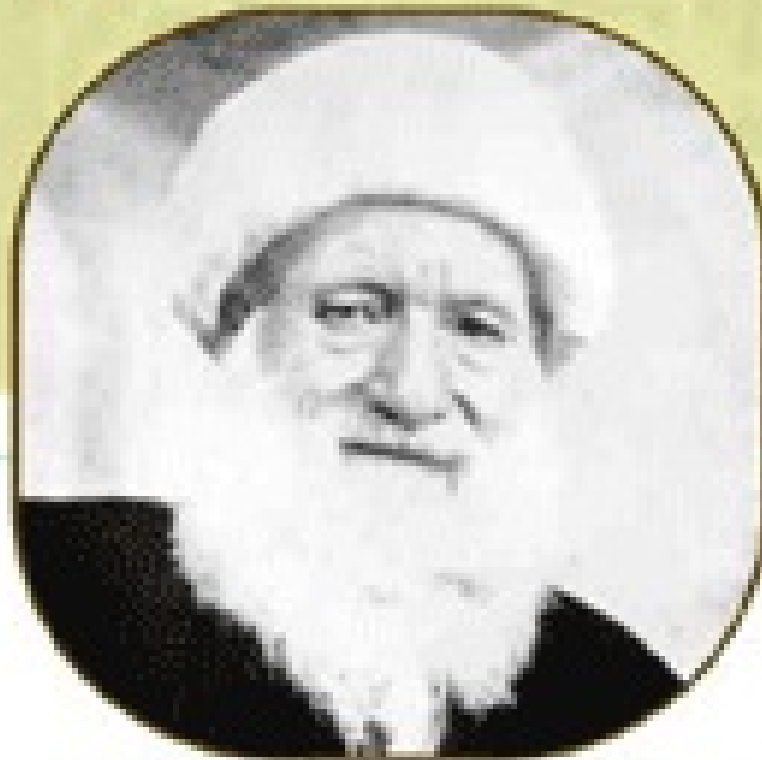

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

آئین گرامی داشت چهره ماندگار مهدوی

عالمزادہ محدث جلیل القدر علامہ آیت اللہ حاج شیخ

علی اکبر نھاوندی

شعبان المعظم ۱۴۴۲ - فروردین ماہ ۱۴۰۰

محقق: کراتقدر حجت الاسلام والمسلمین علی اکبر نھاوندی پور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آئین گرامیداشت چهره ماندگار مهدوی علامه آیت الله حاج شیخ علی اکبر نهاوندی قدس سره

نویسنده:

علی اکبر مهدی پور

ناشر چاپی:

مهدیه میرداماد

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۶	آئین گرامیداشت چهره ماندگار مهدوی علامه آیت الله حاج شیخ علی اکبر نهایندی قدس سره
۶	مشخصات کتاب
۶	اشاره
۱۳	مکتب سامرا
۱۴	از دیگر آثار ایشان در عرصه مهدویت:
۱۴	از دیگر آثار ایشان:
۱۵	سوانح حیات
۱۷	زعامت حوزه علمیه مشهد مقدس
۱۸	مقاومت در برابر رضاخان
۱۸	کرامات
۱۹	اجتناب از امور شبهه ناک
۲۰	جایگاه آیت الله نهایندی از منظر بزرگان
۲۲	کتابخانه آیت الله نهایندی
۲۳	غروب ماه نهایندی
۲۴	منابع:
۲۵	درباره مرکز

آئین گرامیداشت چهره ماندگار مهدوی علامه آیت الله حاج شیخ علی اکبر نهاوندی قدس سره

مشخصات کتاب

آئین گرامیداشت چهره ماندگار مهدوی علامه آیت الله حاج شیخ علی اکبر نهاوندی قدس سره

نویسنده: علی اکبر مهدی پور

ص: 1

اشاره

بسم الله الرحمن الرحيم

ص: 2

چهره نام آشنا از اصحاب سامرا

ص: 3

آیت الله حاج شیخ علی اکبر نهاوندی یکی از چهره های معروف مکتب سامرا می باشد.

مکتب سامرا از یادگارهای مرجع عالیقدر تشیع حضرت آیت الله العظمی حاج میرزا محمد حسن شیرازی صاحب فتوای معروف تنباکو، بنیانگذار حوزه علمیه سامرا، مشهور به میرزای شیرازی ملقب به «مجدد شیرازی» می باشد.

میرزای شیرازی ملقب به میرزای شیرازی یکی از استوارترین استوانه های علمی جهان تشیع می باشد که در سال 1295 ه به حوزه کهنسال نجف اشرف مشرف شد، از محضر صاحب جواهر به دریافت اجازه اجتهاد نائل آمد و در حوزه شیخ انصاری مشار بالبنان گردید.

بعد از ارتحال شیخ انصاری بسیاری از بزرگان از جمله: حاج میرزا حسن آشتیانی، میرزا حبیب الله رشتی، حاج آقا حسن تهرانی و میرزا عبدالرحیم نهاوندی به اعلیت ایشان نظر دادند.

ص: 5

سال ها در نجف اشرف تدریس نمود شخصیت‌های برجسته‌های چون صاحب کفایه، صاحب عروه، حاج آقا رضا همدانی، میرزا محمدتقی شیرازی، میرزا اسماعیل شیرازی، حاج آقا حسین قمی و حاج شیخ فضل الله نوری از خرمن علمش خوشه چینی کردند.

در سال 1291 ه به سامرا هجرت نمود و حوزه علمیة سامرا را تأسیس نمود.

ستارگان فروزان عالم تشیع از اقطار و اکناف جهان بر گرد شمع وجودش گرد آمدند و به تعبیر شیخ آقا بزرگ تهرانی، سامرا جزیره خضرا شد.

علامه تهرانی اسامی 370 نفر از اصحاب سامرا را در کتاب «هدیة الرازی الی المجدد شیرازی» ثبت نموده است که از آن جمله از حضرات آیات عظام:

1. میرزا ابراهیم محلاتی

2. میرزا ابوالفضل تهرانی

3. سید احمد کربلایی

4. میرزا محمد باقر اصطهباناتی

5. شیخ محمدتقی آغا نجفی اصفهانی

6. شیخ محمد جواد مشکور

7. سید حبیب الله خویی

8. میرزا حبیب الله خراسانی

9. شیخ محمد حسین اصفهانی

ص: 6

10 . شیخ محمدحسین فشارکی

11 . میرزا حسین نائینی

12 . سید رضا هندی

13 . حاج آقا رضا همدانی

14 . سید صادق روحانی

15 . شیخ عبدالکریم حائری

16 . فاضل شریانی

17 . شیخ فضل الله نوری

18 . میرزا محمد کاظم خراسانی

19 . سید محمد کاظم یزدی

20 . سید محمد عصار

21 . میرزا محمد تقی تهرانی

22 . سید مرتضی کشمیری و ...

سرانجام میرزای شیرازی در 24 شعبان 1312 هـ وفات کرد و پیکر پاکش از سامرا تا نجف اشرف بر دوش ارادتمندانش تشییع گردید.

ص: 7

دانش آموخته های مکتب سامرا دو امتیاز مهم داشتند:

1. دقت نظر، لذا همه آنها به عنوان «اصحاب سامرا» در حوزه های علمیه شهرت یافتند.

2. عشق سرشار به حضرت ولی عصر ارواحنا فداه.

به جرأت میتوان گفت که در این 150 سال که از تأسیس مکتب سامرا می گذرد، در هر نقطه از اقطار جهان تشیع، هرکار مهمی در عرصه مهدویت انجام شده یا توسط اصحاب سامرا انجام یافته و یا توسط یکی از پرورش یافتگان آن مکتب بوده است.

یکی از چهره های سرشناس این مجموعه آیت الله حاج شیخ علی اکبر نهاوندی می باشد که بیش از 40 اثر ارزشمند از خود به یادگار نهاده که در رأس است که در 9 جلد و 4000 صفحه به چاپ «العبقری الحسان» آنها کتاب کم نظیر رسیده است.

ص: 8

از دیگر آثار ایشان در عرصه مهدویت:

انوارالمواهب در سه جلد بزرگ که العبقری الحسان جلد دوم آن محسوب میشود.

الباقوت الاحمر فی من رأى الحجة المنتظر شامل بیش از 1000 تشرف

از دیگر آثار ایشان:

در حوزه قرآن: لمعات الانوار فی حل مشکلات الایات و الاخبار در حوزه فقاهت: تقریرات درس استادش آیت الله سید محمد کاظم یزدی کتاب الموارث، تقریرات درس استادش آیت الله محمد طه نجف مبحث صلاة المسافر در حوزه اصول فقه: حاشیه بر رسائل و رسالة الحقیقة و المجاز در حوزه اعتقادات:

رشحة الندی فی مسألة البداء طور سینا در شرح حدیث کساء وسایل العبید در مراحل توحید خزینة الجواهر در اصول دین، فروع دین و اخلاق راحة الروح شرح حدیث مثل اهل بیته کمثل سفینة نوح

ص: 9

سوانح حیات

1278 ه و ولادت در نهاوند در نوجوانی وارد حوزه علمیه شهرستان نهاوند شده، دروس مقدماتی را در زادگاهش در محضر شیخ جعفر بروجردی و حاج ملا- محمد سره بندی فراگرفته، مهاجرت به بروجرد و تحصیل سطوح در نزد آقا حسین شیخ الاسلام، آقا ابراهیم تویسرکانی، سید ابوطالب و دیگران مهاجرت به مشهد مقدس و سطوح عالی در محضر شیخ عبدالرحیم بروجردی، سید علی حائری یزدی، شیخ محمدتقی بروجردی مهاجرت به اصفهان و استفاده از محضر علمای اصفهان مهاجرت به تهران و استفاده از محضر حاج میرزا حسن آشتیانی، میرزا عبدالرحیم نهاوندی و میرزا محمد اندرمانی و فلسفه و علوم عقلی نزد مرحوم جلوه، حیدرخان نهاوندی و میرزا محمد رضا قمشهای مهاجرت به عتبات عالیات و پیوستن به مکتب سامرا 1308 ه مهاجرت به نجف اشرف و خوشه چینی از محضر آیات عظام آخوند خراسانی، سید محمد کاظم یزدی، شیخ محمد طاها نجف، میرزا حبیب الله رشتی، شیخ الشریعه اصفهانی، شیخ محمد حسن مامقانی و محدث نوری

1318 هـ بازگشت به ایران در اثر بیماری، توقف کوتاهی در تبریز سپس عزیمت به نهاوند برای صله ارحام و توقف 4 ساله تا نیمه ماه ذی الحجة الحرام 1322 هـ 1323 هـ مهاجرت به تهران و اقامت 6 ساله در تهران 1328 هـ مهاجرت به مشهد مقدس و اقامت 40 ساله در جوار مولا علی بن موسی الرضا علیه السلام 1332 هـ عزیمت به حج از طریق باکو، استانبول و بیروت 1334 هـ شروع به تألیف أنوار المواهب 1336 هـ اتمام خزینة الجواهر فی زینة المنابر 1337 هـ شروع تألیف البیان الرفیع 1341 هـ اتمام البیان الرفیع 1341 هـ اتمام الجنة العالیة والجعبة الغالیة 1341 هـ اتمام راحة الروح 1341 هـ خاطره نویسی روز 21 شعبان و اینکه از اول تحصیل تا به آن روز غذایی با فراغت دل صرف نکرده است.

1366 هـ زیارت عتبات عالیات

ص: 11

چهل سال تمام زعامت حوزه علمیه مشهد مقدس را برعهده داشت، علاوه بر تدریس فقه، اصول و اعتقادات، فضلالی حوزه را به سوی حضرت بقیة الله ارواحنا فداه سوق داده و نصایح پدرانه، موعظه‌های مشفقانه، مقالات سودمند، تالیفات پربار، قولا و عملا آنها را با شیوه انتظار، بلکه تحسس از یوسف زهرا علیهما السلام تربیت کرده است.

در این مدت گذشته از تربیت طلاب، با طبقات مختلف و مذاهب مختلف تعامل عجیبی داشته که یک مورد آن در تاریخ ثبت شده است:

روزی عده ای از قشریون قصد تهاجم به یکی از مراسم کلیمیان را داشتند که جلسه آنها را با ضرب و شتم به هم بریزند، آیتالله نهاوندی مطلع میشود، در محل حضور پیدا می کند و با یک سخنرانی غراء آنها را دعوت به آرامش می کند، شیوه برخورد با اقلیت‌های مذهبی را تعلیم کرده، از مقام بسیار بالای حضرت موسی علیه السلام سخن میگوید و توضیح می دهد که آن جلسه با الهام از کدام آموزه تورات انجام میشود همه کلیمیان تحت تأثیر سخنان نافذ ایشان قرار میگیرند اشکشان جاری می شود و می گویند گویا حضرت موسی رجعت کرده، یک بار دیگر آیات الهی را برای ما تلاوت میکند.

در ایام اقامت در شهر مقدس مشهد منشأ آثار و خدمات فراوان بوده به مدارس رضوان، ابدال خان، نواب، باقریه، سلیمانیه، میرزا جعفر، عباسقلی خان، پریزاد،

دودرب، حاج حسن و بالاسر خدمترسانی میکرد و مشکلات طلاب را حل می نمود و مقدار معتنا بهی به مستمندان و نیازمندان تقدیم می کرد.

مقاومت در برابر رضاخان

به هنگام تبعید بعضی از بزرگان نجف اشرف به ایران کمیته ای تشکیل می شود با حضور حضرات آیات حاج آقا حسین قمی، سید صدرالدین صدر، حاج ملا هاشم، آقازاده، شیخ محمد نهاوندی، شیخ علی اکبر نهاوندی، شیخ محمد حسن کاظمینی و شیخ مهدی خالصی به امور جاری مملکت نظارت میشود.

با تلاشهای ضد دینی رضاخان معارضه می شود آیت الله قمی به تهران عزیمت میکند آیت الله نهاوندی در غائله گوهرشاد حضور مییابد و دستگیر می شود

کرامات

توفیقات ایشان در تالیف و تحقیق اداره امور طلاب و سرپرستی حوزه علمیه خود نوعی کرامت است ولی کرامت های جالبی از ایشان مشاهده شده که در نوع خود بی نظیر است 1. روزی در مسجد گوهرشاد در شبستانی که به نام ایشان شهرت دارد نماز ظهر را با جماعت انبوهی برگزار می کند، برای نماز عصر مردم را به شبستان دیگر راهنمایی می کند، یک مرتبه زلزله واقع میشود و سقف آن شبستان فرو میریزد که اگر این نقل مکان انجام نمیشد، احیانا هزاران نفر زیر آوار میماندند.

ص: 13

2. در ایام اقامتش در نهاوند در سال های (1319 - 1322 ه.) روزی با جمعیت انبوهی برای زیارت مرقد یکی از علمای شهر به نام مرحوم میرزا آقا حرکت میکند، چون به مدرسه میرزا آقا میرسد توقف میکند و میگوید این مدرسه بر گردن ما خیلی حق دارد آنگاه راه را کج می کند و از کوچه اقا نور مسیر را ادامه میدهد گفته میشود: این مسیر خیلی دور است جواب نمیدهد یک مرتبه دیوار مدرسه که بسیار مرتفع بوده فرو میریزد و مردم از این حادثه جان سالم به در میبرند.

3. در اثنای جنگ جهانی ایشان به نیابت از حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها عازم حج می شود، یک هفته در باکو توقف نموده، ناگزیر از بازگشت می شود با توسل به صدیقه طاهره در میان بیش از 2000 هزار نفر، فقط به ایشان و سه نفر همراهش بلیط داده میشود، به استانبول رفته قبر ابویوب انصاری را زیارت، در بیروت با نبهانی دیدار نموده، پیش از حج و بعد از حج به مدینه منوره شرفیاب شده، در بازگشت از مسیر عتبات بازگشته، به زیارت نجف، کربلا، کاظمین، سامرا و دیگر مشاهد مشرفه توفیق پیدا میکند.

اجتناب از امور شبهه ناک

همه توفیقات ایشان در پرتو عشق سرشار به خاندان عصمت و طهارت، خداترسی، توسل به اهل بیت، خدمت به خلق، دفاع از حریم تشیع، تکفل زندگی ایتام آل محمد علیهم السلام و پرهیز از امور شبهه ناک می باشد.

در ایام اقامت در زادگاه خود از خوردن میوه جات برخی از نواحی به شدت پرهیز میکرد، از علتش جو یا شدند، فرمود: در این منطقه آب نوبتی نیست هر که

زورش بیشتر باشد، او از آب استفاده می کند لذا در بسیاری از اوقات آبرسانی به این باغات، حقوق دیگران ضایع می شود.

جایگاه آیت الله نهاوندی از منظر بزرگان

1. علامه شیخ آقا بزرگ تهرانی مینویسد:

آثار او بر آگاهی وسیع و تبحر او در فقه، اصول، حدیث، تفسیر، تاریخ و علوم دیگر دلالت دارند.

وی بعد از نماز مردم را موعظه می کرد، موعظه اش تاثیر شدیدی در نفوس مستمعین داشت. و آن به دلیل اخلاص، صدق لهجه، تقوا و التزام به آداب و سنن شرعی بود. او مقید بود که قبل از تعلیم دیگران خود به آنها عمل کند. {نقباء} البشر، ج 4، ص 1599. آیت الله اردوبادی مینویسد:

با معظم له ملاقات و معاشرت نمودم، او را مثال تقوا، منبع علم، بهاء ایمان، نمونه زهد، رمز فهم و دانش و مطابقت قول با عمل دیدم. {علمای معاصرین، ص 221} 3. آیت الله مرعشی نجفی مینویسد:

او مهارت ویژه در علم حدیث، رجال و درایه داشت و فقیهی اصولی و متکلمی مفسر بود

ص: 15

ایشان هم درس پدرم آیت الله سید محمود مرعشی بود و در درس بسیاری از بزرگان شرکت کرده بود. {المسلسلات فی الاجازات، ص 1376} 4. آیت الله شیخ محمد حسین کاشف الغطاء در سال 1352 هجری به ایران آمده، به عتبه بوسی حضرت ثامن الحجج مشرف شده، کتاب «العبقری الحسان» را ملاحظه نموده و می نویسد این کتاب از حسنات عصر، بلکه از افتخارات دهر است، این کتاب نفیس ترین خدمت به ولی امر عجل الله فرجه، از باقیات صالحات، از رشحات قلم مولای اجل حجة الاسلام حاج شیخ ملا علی اکبر نهاوندی میباشد که برکاتش مستدام و افادتش دائمی باد.

بنده حقیر محمد حسین کاشف الغطاء، در مشهد مقدس که بر شرف افزایش هزار درود و تحیت باد در دوم جمادی الثانی 1352 ه نوشتم. { تصویر دستخط ایشان در جلد اول العبقری الحسان صفحه هشت مقدمه } 5. شریف رازی مینویسد:

نماز جماعت در مشهد از نظر کم و کیف، اول نماز جماعت خراسان بلکه ایران بود. حالات عبادی و خضوع و خشوع مخصوص به خود داشت.

سپس می افزاید: به کثرت قدس و تقوا معروف، به زهد و ورع موصوف بر نوادر عصر بود.

در مسافرت حضرت آیت الله العظمی بروجردی به مشهد مشهد مقدس، جای نمازش را به معظم له تقدیم نمود، خودش با هزاران نفر دیگر از دانشمندان و مردمان به ایشان اقتدا می کرد.

6. نگارنده از مرحوم آیت الله محسنی ملایری شنیدم که فرمود:

در سفر دومی که آیتالله بروجردی به مشهد مقدس مشرف شدند، مرحوم نهاوندی امامت جماعت مسجد گوهرشاد را به عهده ایشان گذاشت و ماه رمضان ایشان در جای مرحوم نهاوندی اقامه جماعت نمود و بعداً مرحوم نهاوندی به من نقل کرد:

چشمم آب آورده بود. برای عمل جراحی به تهران رفتم. دکترها نوبت طولانی دادند. از فرصت استفاده کردم به عتبات مشرف شده در نجف اشرف آیت الله اصفهانی به من امر کردند که در جای ایشان نماز بخوانم و بعد از نماز مغرب در نافله دوم صدایی شنیدم که فرمود:

« متک مت ولدی فعظ عظ » فرزندم را بزرگ شمردی، تو را بزرگ داشتم.

آیت الله ملایری می فرمود:

این را به آیت الله بروجردی نقل کردم اشک از چشمانش سرازیر شد

کتابخانه آیت الله نهاوندی

آیت الله نهاوندی در طول 40 سال اقامتش در مشهد مقدس کتابخانه غنی و با عظمتی فراهم کرده، آثار خطی، سنگی و حروفی فراوان در آن جای داده بود، که شیخ آقا بزرگ تهرانی در جای جای الذریعه، بیش از 40 عنوان از نسخ خطی موجود در کتابخانه ایشان را معرفی کرده است.

ص: 17

در اختیار داشتن چنین کتابخانه‌ای سبب پربار شدن آثار تألیفی آن بزرگوار بود.

غروب ماه نهاوند

آیت الله نهاوندی پس از یک عمر تدریس، تألیف، تحقیق، خدمت رسانی و دفاع از حریم خاندان عصمت و طهارت سرانجام در 19 ربیع الثانی 1369 هجری در 91 سالگی در مشهد مقدس درگذشت، بعد از تشییع جنازه بسیار باشکوه علی رغم برف سنگین و سرمای سوزان، در قسمت پایین پای حضرت، در رواق دارالسعادة به خاک سپرده شد.

مرحوم حاج علی اکبر مروج در تاریخ وفات ایشان می گوید:

آمد اندوه و سرافکند و پی تاریخ گفت شد نهاوندی مقیم اندر در سلطان طوس که جمع حروف مصراع دوم با حساب ابجد 1369 یعنی سال درگذشت ایشان به قمری می باشد.

آیت الله سیدان فرمود: روز ارتحال ایشان هوا بسیار سرد بود و برف سنگینی آمده بود من در آن تشییع شرکت کردم هنوز هم شکوه و عظمت آن را به یاد دارم.

عاش سعیدا و مات حمیدا

1400/ 1 / 14_ بیستم شعبان 1442

علی اکبر مهدی پور

مرکز جهانی حضرت ولی عصرعجل الله تعالی فرجه الشریف (اصفهان)

ص: 18

شرح حال و سوانح زندگانی علامه نهاوندی در بسیاری از کتب سیره و تراجم آمده، که از آن جمله است:

1. آثار الحجّة. جلد 2
2. افلاکیان خاک نشین
3. انوار المواهب - مقدمه -
4. خورشید مشرقین - مقدمه -
5. ریحانة الادب، جلد 6
6. ستارگان نهاوند
7. العبقری الحسان - مقدمه -
8. گلزار اکبری
9. گلشن ابرار، ج 3
10. گنجینه دانشمندان، ج 1
11. مجله حوزه (خردادماه و تیرماه 1370 شمسی)
12. المسلسلات فی الاجازات
13. مشاهیر مدفون در حرم رضوی
14. مشاهیر حوزه علمیّه خراسان
15. نقباء البشر، ج 4

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می دانند و کسانی که نمی دانند یکسانند؟

سوره زمر / 9

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

